

DE RESERVE OFFICIER

Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserve Officieren

Minister Hennis-Plasschaert

Secr Gen Akerboom

Vernieuwing op het personele vlak

CDS gen Middendorp

Voorzitter Ikol Dijk

NEDERLAND STEUNT DEFENSIE. U TOCH OOK?

NEDERLAND *steunt* DEFENSIE

www.nederlandsteuntdefensie.nl

**JA! IK STEUN
DEFENSIE**

LIKE ONS OP

[/NEDERLANDSTEUNTDEFENSIE](https://www.facebook.com/NEDERLANDSTEUNTDEFENSIE)

**SCAN
EN TEKEN
DE PETITIE**

- 3 Redactioneel
- 4 Van de voorzitter
- 4 Adreswijziging
- 4 Van de bestuursafel
- 6 Defensie speelt sleutelrol in nationale veiligheid
- 10 20e Editie Netherlands International Shooting Competition
- 12 Oefening Oberlausitz 29-31 jan 2012
- 15 Excursie Rheinmetall Nederland
- 16 Afdelingsactiviteiten
- 16 Noteer alvast in uw agenda:
Algemene Vergadering der KVNRO

De Reserve officier is het periodiek van de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserve Officieren - KVNRO.

Samenstelling bestuur:

Voorzitter: Lkol (R) art drs G. Dijk
 Secretaris: LTZ2OC KMR J. Droppert
 Penningmeester: Lkol (R) b.d. art ir. drs A.G. Haasjes
 Leden: Lkol (R) b.d. inf D.P. Hesse (Vice-Vz)
 Lkol (R) b.d. inf H. Schimmel
 Maj (R) art ir ing A.C. Heij
 Kap (R) inf R. van Leening

Contactgegevens voor bestuurskwesties:
 secretaris@kvnro.nl

Contactgegevens en overige informatie over de activiteiten van de KVNRO en haar afdelingen en commissies vindt u ook op www.kvnro.nl

Redactie De Reserve Officier

Maj inf M.C.J.B. Daverveldt
 Maj (R) art A. Heij
 Kap inf (R) N. van der Donk

Contact via RO-redactie@kvnro.nl
 @KVNROverwatch

Auteursinstructies kunnen worden opgevraagd op bovenstaand e-mail adres. Kopij kan eveneens op dit adres worden aangeleverd. Foto's en ander beeldmateriaal zijn van harte welkom, mits van hoge resolutie i.v.m. het drukprocedé.

De redactie behoudt zich nadrukkelijk het recht voor om zonder opgave van reden aangeboden kopij te weigeren, in te korten of op andere wijze aan te passen.

Lay-out en druk

Compact drukwerken n.v.
 Postbus 2054
 6201 CD Maastricht

REDACTIONEEL

Het werd tijd, maar daar is hij dan; de nieuwe Reserve Officier. Op de valreep van het jaar samengesteld door een nieuwe redactie, maar met hulp van veel oude getrouwe leden. Dank hiervoor! Want De Reserve Officier is vooral uw blad van uw vereniging!

“Nieuw” is het hedendaagse toverwoord voor de KVNRO en de omgeving waarin zij actief is. Kijk maar op de voorpagina en tel maar met ons mee: Een nieuwe regering met een nieuwe minister van defensie, een nieuwe secretaris-generaal op het departement, een nieuwe CDS, een nieuwe ARA, een niet meer zo heel erg maar toch nog wel een beetje nieuw bestuur en een nieuwe redactie. Dat alles staat garant voor veel nieuwe ontwikkelingen, voor defensie, voor reservisten en voor de KVNRO. De redactie maakt zich dan ook op om haar steentje bij te dragen aan deze vernieuwing.

Is alles dan nieuw? Nee, sommige dingen zijn goed en hoeven niet vernieuwd te worden. En soms moeten we tot de conclusie komen dat voorgestelde en doorgevoerde wijzigingen geen verbetering bleken. Dan moeten we dat ruiterlijk toegeven en terugkomen op onze schreden. U vindt daar verschillende voorbeelden van in het blad.

Wat wel nieuw is, is de steeds bredere roep om nu eens te kappen met snoeien. Er is genoeg bezuinigd op defensie, zeker als we kijken naar de ambities van onze politieke leiders. Een gevoel dat al vele jaren leeft bij militairen, beroeps en reservist. Het is hartverwarmend dat nu ook andere maatschappelijk betrokken organisaties en personen uit een breed politiek spectrum de regering en het parlement oproepen hier de streep te trekken. Daarnaast blijkt dat de bedragen die gezocht worden ter leniging van de noden van 's Rijks schatkist, allang niet meer in de begroting van defensie gevonden kunnen worden. Zelfs als onderdeel van een groter pakket leveren beoogde bezuinigingen geen bedragen meer op die er toe doen. Het vredesdividend is volledig geïncasseerd én uitgegeven. Op is op!

Maar al die nieuwe ontwikkelingen hebben wel een, voor reservisten, positief effect; eens te meer blijkt dat defensie haar broek c.q. rok niet meer kan ophouden met beroepspersoneel alleen. Steeds meer wordt er nadrukkelijk gekeken naar welke taken er door reservisten kunnen worden ingevuld. Ook hier is de cirkel weer rond. Aan deze ontwikkelingen zullen wij ook in de komende edities van De Reserve Officier ruim aandacht besteden.

Het laatste nieuws van de redactie is dat wij eraan werken om een nieuw communicatieplan voor de KVNRO vorm te geven. Dit behelst niet alleen uw verenigingsblad, maar ook de website, het gebruik van sociale media en vele andere aspecten van actieve communicatie. Ook hierover zullen wij in de volgende editie van De Reserve Officier nader berichten.

Tot slot wensen wij u weer veel leesplezier toe!

Namens de redactie,

Marc Daverveldt
 Majoor RSPB

VAN DE VOORZITTER

Het jaar loopt op zijn einde – meestal een rustige tijd van viering en overdenking. Dat wil ik ook zeker niet nalaten, maar ik constateer dat we ook nu verandering doorvoeren en dat er veel zaken op ons liggen te wachten. In de afgelopen periode hebben we een nieuw kabinet en een nieuwe minister gekregen. Het kabinet begon niet makkelijk en de minister moet even haar veren schudden, dat is normaal – maar de organisatie gaat verder.

Grote bezuinigingen staan er niet andermaal op de agenda, maar het megaproject ATLANTA om de bezuinigingen in te vullen krijgt vorm en de schaduwen die dat vooruit werpt worden steeds concreter. In het kader van ATLANTA ziet met name de Landmacht een steeds grotere rol voor reservisten.

De studie Reservisten CLAS is aangeboden aan de bestuursstaf en onmiddellijk zijn er vragen vanuit de Tweede Kamer hoe dit nu verder gaat. Ook de kamer (met name Raymond Knops, zelf ook reserveofficier) vraagt om meer gebruik te maken van reservisten. De studie reikt echter nog veel meer zaken aan die de reservisten betreffen, waaronder verbeteringen in de rechtspositie.

Deze punten zijn aangereikt onder het credo “binnen beginnen is buiten winnen” of anders gezegd: “zorg eerst dat je zaakjes op orde zijn voordat je nieuwe mensen binnen haalt – anders ben je ze meteen weer kwijt!”. Kortom; verandering op komst.

Binnen de KVNRO is er ook verandering. Deze RO wordt uitgegeven door een nieuwe redactie. De vorige redactie heeft met veel verve een koers ingezet die echter niet meer bleek te passen in het beeld van het bestuur over communicatie met de leden. Waar de vorige redactie meer een kwalitatief hoogwaardig blad wilde, wil het bestuur meer een verenigingsblad dat past in de communicatiemix met de leden. Die behoefte hoorden we ook terug van de leden en de afdelingsbestuurders. Goede artikelen zijn altijd welkom, maar de RO is vooral een blad van de KVNRO.

Tenslotte wens ik u allen fijne kerstdagen en een voorspoedig 2013

Gert Dijk
Voorzitter KVNRO

ADRESWIJZIGING

De nieuwe contactgegevens van de KVNRO per 1 januari 2013 zijn:

BEZOEKADRES:

Maj. Mulderkazerne
Geb 55 ka. 14
Wolweg 100
3776 LR STROE
secretaris@kvnro.nl

POSTADRES:

Algemeen secretaris KVNRO
MPC 37F
Postbus 59
3886 ZH GARDEREN
secretaris@kvnro.nl

CORRESPONDENTIEADRES:

Algemeen secretaris KVNRO
p/a Rozemarijnstraat 9
4451 TP HEINKENSZAND
secretaris@kvnro.nl

Het oude postbus- en kantooradres in 's-Gravenhage zijn met ingang van 31 december 2012 vervallen!

VAN DE BESTUURSTAFEL

Onlangs was het bestuur samen om op een heidag te spreken over de gang van zaken in de vereniging. Het vond plaats in de Generaal-Majoor Kootkazerne te Stroe. Daar heeft de KVNRO een eigen kantoor. Tijdens deze bespreking (waarover in een volgend nummer meer) merkten we op dat van de eerdere heidag die we begin dit jaar hebben gehouden nog niets structureel is gecommuniceerd naar onze leden, alleen op individuele basis. Met andere woorden: wij kunnen van alles evalueren aan het einde van 2012, maar dan moeten we onze leden eerst maar eens vertellen wat we begin 2012 van plan waren. Daartoe dient dit artikel. De heidag beging dit jaar had twee doelen: als nieuw bestuur beleid uitstippelen en elkaar beter leren kennen.

Leren kennen

Om dat laatste te bevorderen zou het goed zijn een beetje gezellige tijd met elkaar door te brengen, liefs in een omgeving die daartoe uitnodigt. Aldus besloten wij af te reizen naar Amsterdam en op 20 en 21 januari ons kampement op te slaan in het Marine Etablissement Amsterdam. Van vrijdagmiddag tot zaterdagmiddag en vergaderen en de vrijdagavond voor gezellig samen eten.

Beleid

Het eerste had wat meer voeten in de aarde. Wij waren als nieuw bestuur samengebracht op de AV in 2011 en al wat vergaderingen gehad. Maar we waren behoorlijk “gestuurd”

door de lopende zaken. Wat wilden we nu eigenlijk zelf met de vereniging? Nu is het handig om eerst met elkaar te spreken over de problemen, vóóordat er overgegaan wordt tot het bespreken van oplossingen, nietwaar?

Aan de hand van de zogenaamde Theorie U methode hebben wij gesproken over alles wat er op de vereniging gebeurt en wat wij daarvan vinden. Dat begint met het stoppen van “downloaden”, stilstaan dus. Praten over wat je ziet en wat je daarvan vindt. Daarbij proberen je (voor)oordelen los te laten en een gevoel te krijgen voor de situatie. Als je daar met elkaar doorheen gaat kom je tenslotte onderin de U in een situatie die wordt aangeduid met presencing: samen op dezelfde manier kijken naar de KVNRO in dat geval, en weten van elkaar wat je er van vindt en hoe je er in zit. Onderdeel van dit gedeelte waren o.a. ook onze statuten en huishoudelijk reglement. Van daaruit begin je ideeën te opperen hoe je verder kunt komen en welke mogelijkheden er zouden kunnen zijn om iets te doen aan die situatie er kristalliseren wat dingen uit. Deze ideeën schrijf je op en je werkt uit hoe je projectjes zou kunnen opzetten om dingen uit te proberen. Tenslotte kom je tot een goed functionerende organisatie waar alles tot in de puntjes geregeld is. Dit proces kost tijd, maar stelt wel zeker dat je “met elkaar” vooruit komt, een voorwaarde die wij als reserve-officieren noodzakelijk achten voor onszelf en de vereniging. Het stelt ook zeker dat je tot dezelfde oplossingen komt voor dezelfde problemen. Dat is misschien voor u een open deur, maar hoe vaak komt het niet voor dat we over oplossingen praten en dat later blijkt dat we het over twee verschillende problemen hebben?

Resultaat

Resultaat van dit alles was in ieder geval dat het bestuur van mening was dat we uit moeten gaan van onze kracht als vereniging. We noemden de volgende sterkten, zwakten en kansen van de KVNRO.

Sterkten zijn o.a.:

- Belangenbehartiging van alle reserve-officieren binnen de krijgsmacht (paars).
- Netwerk door lidmaatschap van CIOR met vele faciliteiten.
- Netwerk door organisatie op afdelingsniveau.
- Samenwerking met Defensie in relevante platforms door mee te denken over de toekomstige inzet van de reserveofficier binnen de krijgsmacht.
- TMPT

Zwakten zijn:

- Niet alle afdelingen functioneren.
- De onderdelen (zoals CIMIC) doen ook aan onderling netwerken en hebben vanuit de eigen eenheid een sterkere band.

- Veel mogelijkheden (zoals CIOR) zijn niet bekend.
- We hebben geen ledenwerffolder.
- Er moet veel oude dossiers opgeruimd worden en zaken op orde gebracht worden; terwijl we weinig tijd hebben door de ontwikkeling bij Defensie. Deze mogen ons in principe niet inhalen; het is goed als wij het initiatief behouden.

Kansen liggen er door o.a.:

- Actief leden te werven binnen mogelijke doelgroepen (nu afscheid nemende beroepsofficieren, CIMIC-Bat en nieuwe reserve-officieren vanuit oude koudeoorlog generaties en spijkerbroeken generaties)
- Gebruik te maken van het vacuüm dat ontstaat door de grote organisatorische en personele wijzigingen binnen de krijgsmacht op dit moment.
- Samenwerking te zoeken met andere verenigingen waar we elkaar kunnen versterken en aanvullen (in lijn met stuk dat op AV is aangenomen).
- Mogelijkheid samenwerking: gezamenlijke/automatische lidmaatschappen (o.a. met KVMO en KVEO).
- Ons blad de Reserveofficier actief te gebruiken als informatieorgaan.

Zo was het eindresultaat van deze heidagen in het Marine Etablissement te Amsterdam dat het bestuur, trots op de vereniging, positief in de wereld stond te kijken en gemotiveerd aan het nieuwe jaar begon. De onderlinge verbondenheid en kameraadschap kreeg een sterke impuls wat de onderlinge samenwerking diende. Daar hebben wij het hele jaar de vruchten van geplukt. Wat wij van 2012 vonden, het resultaat van de afgelopen heidag te Stroe, vertellen we in het volgende nummer.

August Heij

DEFENSIE SPEELT SLEUTELROL IN NATIONALE VEILIGHEID

Symposium KNVRO op 22 november 2012: 'Defensie en focus op Nationale Veiligheid'

"Een steeds kleiner wordende overheid wil met minder geld op z'n minst het huidige niveau van veiligheid waarborgen en liefst nog verbeteren." Dat zegt Marcel van Eck, hoofd Generieke Veiligheid en Crisiscoördinator bij het ministerie van Veiligheid en Justitie. Defensie speelt daarin volgens hem een sleutelrol. Commandant der strijdkracht generaal Tom Middendorp bevestigt dat: "Defensie is een structurele partner voor nationale veiligheid; het is één van onze hoofdtaken. Wij hebben unieke capaciteiten en expertise in huis, die civiele autoriteiten nog beter kunnen benutten. Dat bespaart de belastingbetaler veel geld."

Zo'n vierhonderd mensen weten het Kasteel van Breda op de Koninklijke Militaire Academie te vinden. Tijdens het symposium van de Koninklijke Vereniging Nederlandse Reserve Officieren (KNVRO) staan de nationale operaties van Defensie centraal. Onderleiding van dagvoorzitter luitenant-generaal b.d. Ruurd Reitsma en vijf sprekers verdiepen de aanwezigen zich in de rol van Defensie op dit terrein en wat zij nog meer kan betekenen op het gebied van nationale veiligheid.

"Versterking en verbreding civiel-militaire samenwerking gewenst"

"Als Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) hebben we een nauwe samenwerkingsband met Defensie", vertelt Theo Bot, plaatsvervangend NCTV. "Deze samenwerking zal alleen nog maar inniger worden, nu Erik Akerboom (NCTV) secretaris-generaal bij Defensie wordt." Bot schetst het ontstaan van de NCTV en de aard van de organisatie. "Wij zijn coördinator. Dat betekent dat we niet altijd een zelfstandige organisatie zijn met bevoegdheden, maar afhankelijk zijn van de medewerking van onze partnerorganisaties. Als gevolg daarvan zit het samenwerken diep verweven in onze organisatie. Defensie is een van de partners waar we veel mee doen. Zo valt al jaren de ondersteuning van civiele autoriteiten bij het handhaven van de rechtsorde onder de derde hoofdtaak van Defensie. Daar maken we dankbaar gebruik van. Daarnaast heeft Defensie nog veel meer capaciteiten en expertise ter beschikking. Het is effectief en efficiënt om daar nog meer gebruik van te maken. Versterking en verbreding van de bestaande afspraken in het kader van Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking is daarom gewenst."

THEO BOT, PLAATSVERVANGEND NATIONAAL COÖRDINATOR TERRORISMEBESTRIJDING EN VEILIGHEID:

"Versterking en verbreding van afspraken met Defensie gewenst"

De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) werkt nauw samen met diverse partnerorganisaties om Nederland te beschermen. Defensie is er daar een van. "We hebben een nauwe samenwerkingsband met Defensie", vertelt Theo Bot, plaatsvervangend NCTV. "Deze samenwerking zal alleen nog maar inniger worden, nu Erik Akerboom (NCTV) secretaris-generaal bij Defensie wordt. Onze samenwerking is voor Nederland van groot belang. Om dat op hoog niveau te houden en verder uit te bouwen is versterking en verbreding van de bestaande afspraken in het kader van Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking gewenst."

"Zoals onze organisatiename als aangeeft zijn wij 'coördinator'", vertelt Bot. "Alle dreigingen en risico's op het gebied van nationale veiligheid, zoals terrorisme, cyberdreiging of rampen, komen samen in onze organisatie, van waaruit we alle belangen in Nederland beschermen en maatregelen nemen. Voor ons werk hebben wij de hulp van onze partners nodig. Als coördinator hebben we namelijk vaak geen bevoegdheden en gezag over andere organisaties. Dat maakt dat wij een graag geziene partner zijn, maar dat onze rol niet altijd duidelijk is." Bot: "De NCTV heeft drie rollen:

- het faciliteren van overheden en bedrijven met onze taken en expertise;
- het richting geven en een gezamenlijke koers inzetten met inachtneming van de eigen verantwoordelijkheid van de samenwerkingspartner;
- het op basis van onze bevoegdheid aansturen van instanties op het gebied van bewaken en beveiligen.

Defensie-inzet effectief en efficiënt "Als gevolg van deze constructie zit het samenwerken diep in onze organisatie verweven, zoals met Defensie. Al jaren valt het ondersteunen van civiele autoriteiten bij het handhaven van de rechtsorde onder de derde hoofdtaak van Defensie. Daar maken we dankbaar gebruik van. Daarnaast heeft Defensie nog veel meer capaciteiten en expertise ter beschikking. Het is effectief en efficiënt om daar nog meer gebruik van te maken. Versterking en verbreding van de bestaande afspraken in het kader van Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking is daarom gewenst."

"Defensie initieel partner in de koude fase"

"Die versterking komt er", kondigt Marcel van Eck aan. Hij is hoofd Generieke Veiligheid en Crisiscoördinator bij het ministerie van Veiligheid en Justitie. Sinds 2005 kunnen civiele autoriteiten een beroep doen op Defensie als het gaat om:

- bijstand bij handhaving openbare orde;
- bijstand strafrechtelijke handhaving rechtsorde;
- bijstand bij rampen, crises of ernstige vrees voor het ontstaan daarvan;
- steunverlening in het openbaar belang.

Afspraken hierover zijn vastgelegd in het kader van Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking (ICMS). Uit metingen van de Audit Dienst Defensie en de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid blijkt dat de samenwerking in het kader van ICMS goed verloopt. Er gebeurt enorm veel. Defensie springt niet alleen bij in het geval van grote incidenten zoals wateroverlast, maar haar specialistische capaciteiten worden steeds vaker ingezet. Van Eck: "Dit is echter nog lang niet overal in Nederland gemeengoed. Daarom moet er nog flink geïnvesteerd worden in wederzijdse bekendheid met elkaar en de mogelijkheden die Defensie heeft. Daarom zijn we als departementen gezamenlijk bezig met het programma Versterking Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking (VICMS). We verkennen nieuwe terreinen van samenwerking, actualiseren de beschikbare capaciteiten en expertises bij Defensie, werken aan gezamenlijk opleiden, trainen, oefenen en simulatie, delen ken-

nis en wetenschappelijk onderzoek, vereenvoudigen de aanvraagprocedure, bespreken ondersteuning van Defensie bij commandovoering en informatievoorziening en het onderling uitwisselen van functionarissen." Volgens van Eck moet duidelijk zijn dat het achterhaald is om Defensie achteraan de rij te laten aansluiten. "Als civiele instanties het niet meer aankunnen, kan inderdaad een beroep op Defensie gedaan worden. Maar Defensie heeft zoveel meer in huis. Het is van wezenlijk belang voor de BV Nederland en onze nationale veiligheid om Defensie vroegtijdig te betrekken in onze processen en voortrajecten. Defensie is naast vangnet en reddingsboei in de warme fase óók initieel partner in de koude fase."

MR. M.S. VAN ECK, HOOFD GENERIEKE VEILIGHEID, NATIONAAL COÖRDINATOR TERRORISMEBESTRIJDING EN VEILIGHEID

Intensivering Civiel Militaire Samenwerking

Sinds 2007 is Defensie partner bij nationale veiligheid:

- Bijstand bij handhaving openbare orde
- Bijstand bij strafrechtelijke handhaving rechtsorde
- Bijstand bij rampen en crises of ernstige vrees voor het ontstaan daarvan
- Steunverlening in het openbaar belang

Versterking Civiel Militaire Samenwerking

- Verkennen van nieuwe terreinen voor samenwerking en actualisering van beschikbare capaciteiten en inzetmogelijkheden
- Gezamenlijke mogelijkheden bij opleiden, trainen, oefenen en simulatie
- Kennisdeling wetenschappelijk onderzoek
- Verhoging bekendheid nationale inzet krijgsmacht
- Procedurele vereenvoudigingen
- Ondersteuning voor commandovoering en informatievoorziening
- Uitwisseling van functionarissen tussen ministeries

Kernvragen VCMS

- Is het concept van militaire bijstand en steunverlening voldoende toekomstbestendig?
- Moet Defensie onder civiel gezag niet meer nationale veiligheidstaken toebedeeld krijgen?
- Moet Defensie een meer gelijkwaardige partner worden van politie, brandweer en GHOR en gemeentelijke diensten?

Hoe verder?

- Uitkomsten VCMS moeten uiterlijk medio 2013 leiden tot concrete uitvoeringsplannen.

Ambitie:

- Defensie is structurele partner bij nationale veiligheid en wordt over de volle breedte optimaal adequaat en efficiënt ingezet.
- Defensie: naast vangnet én reddingsboei in warme fase ook initieel partner in koude fase!

"We gaan van vernietigingsveiligheid naar ontwrichtingsveiligheid"

Voor Ko Colijn, directeur van het Instituut Clingendael, is die laatste gedachte van Van Eck een hele logische. Onderscheid tussen koude en warme fase, nationale en internationale veiligheid is nauwelijks nog te maken. "We gaan van vernietigingsveiligheid naar ontwrichtingsveiligheid. Oorlogen tussen landen die elkaar willen vernietigen zijn er niet veel meer. Maar des te meer zijn er crises die tot grote ontwrichting leiden. Denk aan terrorisme, grote vluch-

telingenstromen en cyberdreigingen. Die stoppen niet bij de grens. Deze internationale thema's zijn dus direct van invloed op onze nationale veiligheid. Daarmee kun je ze niet los van elkaar zien. Defensie heeft op beide thema's belangrijke ervaring en expertise opgebouwd. Tijdens missies zijn militaire eenheden in toenemende mate belast met stabilisatietaken. Het gaat om het stabiliseren van een onveilige en onrustige situatie na oorlogen en rampen, het gaat om wederopbouw, training en orde handhaving. Dat is vruchtbare leerstof voor de nationale taken. Daarom is Defensie er zo goed in. En andersom ook: de ervaring van inzet in eigen land neemt Defensie ook mee tijdens het optreden in het buitenland."

KO COLIJN, DIRECTEUR INSTITUUT CLINGENDAEL:

"Nationale en internationale veiligheid kun je niet los van elkaar zien"

Hoe nationaal is ons nationaal veiligheidsbeleid? Dat vraagt Ko Colijn, directeur Instituut Clingendael, zich af. "Het gebruik van een dergelijke term impliceert dat nationale en internationale veiligheid los van elkaar staan. Ofwel dat je interne en externe veiligheid zoals het ook wel wordt genoemd, apart kunt benaderen." Volgens Colijn is dat niet het geval en heeft het alles met elkaar te maken.

"Een relativering van 'nationale veiligheid' of 'nationale operaties' is wel op zijn plaats", aldus Colijn. "De afgelopen jaren heeft Defensie een grote inspanning gepleegd op internationale missies. Tijdens deze crisisbeheersingsoperaties werden militaire eenheden in toenemende mate belast met stabilisatietaken. Het gaat om het stabiliseren van een onveilige en onrustige situatie na oorlogen en rampen, het gaat om wederopbouw, training en orde handhaving. Dat is vruchtbare leerstof voor de nationale taken. Daarom is Defensie er zo goed in. En andersom ook: de ervaring van inzet in eigen land neemt Defensie ook mee tijdens het optreden in het buitenland." Missies als leerstof Volgens Colijn moeten we spreken over internationale veiligheid, waar nationale taken onderdeel van zijn. "Van de veertig oorlogen jaarlijks op de wereld, zijn er nauwelijks nog interlandoorlogen. Het gaat vooral om CIMIC-activiteiten." CIMIC staat voor Civil Military Cooperation, oftewel civiel-militaire samenwerking. Militairen krijgen in inzetgebieden met een groot aantal civiele spelers te maken, zoals de burgerbevolking, lokale bestuurders, plaatselijke politie-eenheden en (inter)nationale hulporganisaties (IO's en NGO's). Om effectief te kunnen optreden moet de krijgsmacht rekening houden met deze civiele spelers. De commandant kan CIMIC inzetten om te weten te komen welke gevolgen zijn acties hebben voor de lokale bevolking en burgerorganisaties. Hij kan zo beter rekening met hen houden. Daarnaast kunnen de militaire plannen en activiteiten met de civiele organisaties worden afgestemd. En de militaire organisatie kan samenwerken met civiele spelers om veiligheid en stabiliteit te creëren in het missiegebied. Tijdens een militaire missie kan een begin worden gemaakt met de wederopbouw en hulp aan de lokale bevolking worden geboden. Deze CIMIC-taken zijn goed vergelijkbaar met optreden in eigen land in het kader van de derde hoofdtaak van Defensie: verdediging van het eigen en bondgenootschappelijke gebied tegen een beperkte militaire dreiging en tegen een groot aantal uiteenlopende veiligheidsrisico's.

Uniek in ontwrichtende situaties "We gaan van vernietigingsveiligheid naar ontwrichtingsveiligheid. Oorlogen tussen landen die elkaar willen vernietigen zijn er niet veel meer. Maar des te meer zijn er crises die tot grote ontwrichting leiden. Denk aan terrorisme, falende staten, grote vluchtelingenstromen en cyberdreigingen. Die stoppen niet bij de grens. Deze internationale thema's zijn dus direct van invloed op onze nationale veiligheid. Daarmee kun je ze niet los van elkaar zien. Dringt Defensie zich nu op aan de civiele autoriteiten en hulpdiensten, omdat zij zichtbaar en relevant wil zijn voor de samenleving? Mijn antwoord is een duidelijke nee. Defensie heeft bewezen expertise; opgedaan in binnen- en buitenland. Die maken integraal en onlosmakelijk onderdeel uit van het defensieapparaat. De behoefte aan deze unieke expertise bepaalt de aandacht die er nu voor Defensie is. Het staat vast dat Defensie van bijzonder nut kan zijn, zeker in ontwrichtende situaties."

“Inzet Defensie gaat verder dan zandzakken vullen”

Burgemeester van Zwolle Henk Jan Meijer, tevens plaatsvervangend voorzitter van het Veiligheidsberaad, maakt graag gebruik van de expertise van Defensie. Daarom kondigt hij aan dat de veiligheidsregio's, politie en Defensie nauwere samenwerkingsafspraken gaan maken. Deze worden vastgelegd in een convenant, dat medio februari 2013 wordt getekend. “Doel daarvan is de onderlinge samenwerking verder te optimaliseren”, aldus Meijer. Hij beseft dat het niet alleen bij een convenant moet blijven. “Het code woord bij het maken van afspraken is investeren in relaties in de koude fase, zodat we effectiever samenwerken als er een crisis is.” Hij geeft daarbij aan dat er afspraken gemaakt moeten worden over samenwerking op operationeel, directie- en bestuurlijk niveau. “De vraag is welke rol de Officier Veiligheidsregio (OVR) operationeel bekleedt, of de Regionaal Militair Commandant (RMC) aanwezig is bij directievergaderingen van de veiligheidsregio en bij algemene bestuursvergaderingen.” Meijer weet dat Defensie graag ziet dat de OVR bij GRIP2 in het Regionaal Operationeel Team zitting heeft. De RMC zou bij GRIP4 in het Regionaal Beleids team moeten zitten. Volgens Meijer is de deelname van militairen aan de GRIP-procedure waardevol, omdat het niet alleen gaat over het leveren van mensen en materieel. “Militairen kijken met een ander perspectief naar onze problemen. Alleen dat al is een grote meerwaarde. Daarnaast heeft Defensie veel intellectuele capaciteiten, bijvoorbeeld als het gaat om stafcapaciteit bij de planning van grootschalige inzet of analysecapaciteit bij onderzoeken.”

HENK JAN MEIJER, PLAATSERVANGEND VOORZITTER VEILIGHEIDSBERAAD:

“De inzet van Defensie gaat veel verder dan zandzakken vullen”

“In februari 2013 wordt een convenant afgesloten tussen veiligheidsregio's, politie en Defensie”, kondigt Henk Jan Meijer aan. Hij is burgemeester van Zwolle en plaatsvervangend voorzitter van het Veiligheidsberaad. “Tot zijn eigen verbazing vernam Meijer recent dat Defensie tweeduizend maal per jaar bijstand verleent. “Dit gaat veel verder dan het stereotype beeld van zandzakken vullen. Doel van het convenant is de samenwerking met Defensie als crisispartner verder te optimaliseren.”

In het project ‘Vitale partnerschappen’ heeft het Veiligheidsberaad stappen ondernomen om de banden aan te halen met diverse belangrijke ketenpartners. Het gaat dan met name om organisaties die de vitale infrastructuur in Nederland beheren, zoals waterschappen, drinkwaterbedrijven en elektriciteitsbedrijven. Doel van de convenanten is de samenwerking met deze vitale sectoren verder te verstevigen binnen de 25 veiligheidsregio's. “Het convenant dat in februari 2013 wordt getekend door veiligheidsregio's, politie en Defensie heeft tot doel eenduidige en concrete samenwerkingsafspraken vast te leggen”, zegt Meijer. “Het code woord bij het maken van afspraken is investeren in relaties in de koude fase, zodat we effectiever samenwerken als er een crisis is.”

Andere kijk op de zaak In de koude fase moeten volgens Meijer afspraken gemaakt worden over samenwerking op operationeel, directie- en bestuurlijk niveau. “De vraag is welke rol de Officier Veiligheidsregio (OVR) operationeel bekleedt, of de Regionaal Militair Commandant (RMC) aanwezig is bij directievergaderingen van de veiligheidsregio en bij algemene bestuursvergaderingen.” Meijer weet dat Defensie graag ziet dat de OVR bij GRIP2 in het Regionaal Operationeel Team zitting heeft. De RMC zou bij GRIP4 in het Regionaal Beleids team moeten zitten. Volgens Meijer is de deelname van militairen aan de GRIP-procedure waardevol, omdat het niet alleen gaat over het leveren van mensen en materieel. “Militairen kijken met een ander perspectief naar onze problemen. Alleen dat al is een grote meerwaarde. Daarnaast heeft Defensie veel intellectuele capaciteiten, bijvoorbeeld als het gaat om stafcapaciteit bij de planning van grootschalige inzet of analysecapaciteit bij onderzoeken.”

Regio's gebruiken militair initiatief

Meijer geeft aan dat hij het gezamenlijk Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO) een van de onderwerpen is die in het convenant zijn opgenomen. “Ik mis het nog te veel, hoewel het tot mijn vreugde steeds vaker gebeurt.” Daarnaast is Defensie sterk in command and control. Meijer: “Dat is vertaald naar ‘leiding en coördinatie’ in de veiligheidsregio's. De netcentrische werkwijze is daarbij belangrijk. Defensie heeft zich vanaf het allereerste begin bezighouden met de implementatie ervan. Dit is een mooi voorbeeld van hoe een initiatief vanuit Defensie zijn weg vindt naar de veiligheidsregio's.”

“Defensie is een actieve en structurele veiligheidspartner”

“We stonden bekend om de zandzakken en de handjes die ze vulden”, schetst commandant der strijdkrachten generaal Tom Middendorp

het oude beeld van Defensie als vangnet tijdens rampen en crises. “Nog steeds denken sommige mensen dat we dit er een beetje bij doen; dat het een kleine taak is. Maar ik kan u verzekeren, niets is minder waar. Het uitvoeren van operaties in het kader van nationale veiligheid is een van onze drie hoofdtaken. Daar zetten we op in, zeker nu blijkt dat civiele autoriteiten behoeften hebben aan meer van onze capaciteiten en expertise.” Middendorp vertelt dat zo'n 15.000 militairen dag en nacht paraat staan voor het uitvoeren van nationale taken. “Dat is een derde van al mijn mensen. Er zijn maar weinig Nederlanders die zich dat realiseren. Maar ook veel civiele partners realiseren zich dat niet. “Dat komt deels door onbekendheid met wat Defensie allemaal kan. En dat is zonde. Ik kan niet aan belastingbetaler uitleggen dat wij allerlei dure capaciteiten hebben, maar die niet nationaal inzetten. Laat staan dat het dubbel of driedubbel wordt aangeschaft, omdat niet bekend is dat Defensie er al over beschikt. Hier valt nog een wereld te winnen.” Middendorp hoopt dat civiele autoriteiten en hulpverleningsdiensten meer en meer gaan inzien dat Defensie geen bedreiging is maar juist een actieve en structurele veiligheidspartner. “Ik sta hier geen reclameverhaal te vertellen, maar ik zet de deuren wijd open. Vertrouwen en samenwerking is noodzakelijk. Alleen dan kunnen we écht effectief werken aan de veiligheid in ons land.”

COMMANDANT DER STRIJKRACHTEN TOM MIDDENDORP:

“Defensie is een actieve en structurele veiligheidspartner”

“We stonden bekend om de zandzakken en de handjes die ze vulden”, schetst commandant der strijdkrachten generaal Tom Middendorp het oude beeld van Defensie als vangnet tijdens rampen en crises. “Nog steeds denken sommige mensen dat we dit er een beetje bij doen; dat het een kleine taak is. Maar ik kan u verzekeren, niets is minder waar. Het uitvoeren van operaties in het kader van nationale veiligheid is een van onze drie hoofdtaken. Daar zetten we op in, zeker nu blijkt dat civiele autoriteiten behoeften hebben aan meer van onze capaciteiten en expertise. Onze deuren staan wijd open voor samenwerking. De belastingbetaler heeft daar recht op.”

Middendorp vertelt dat zo'n 15.000 militairen dag en nacht paraat staan voor het uitvoeren van nationale taken. “Dat is een derde van al mijn mensen. Er zijn maar weinig Nederlanders die zich dat realiseren. Zij worden ingezet op het gebied van inlichtingen, bewaking, beveiliging, crisisbeheersing en veiligheid. Vorig jaar zijn we meer dan 2.000 keer ingezet. Dat is ruim 40 keer per week. De praktijk laat zien dat Defensie zich heeft ontwikkeld van een passief vangnet tot een actieve en structurele veiligheidspartner.”

Niet dubbelop doen De inzet van Defensie is mogelijk in het kader van ICMS – Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking. Drie uitgangspunten staan daarbij centraal volgens Middendorp: - de inzet van Defensie is aanvullend. “Wij doen dingen die anderen niet kunnen of de capaciteiten niet voor hebben”; - de inzet van Defensie valt altijd onder civiel gezag. “Ik ben een provider en stel alleen beschikbaar. We gaan niet concurreren met elkaar in het gevecht wie voorop mag lopen”; - de inzet van Defensie moet duplicatie voorkomen. “Veel Nederlanders moeten ieder dubbeltje omdraaien. Het is niet meer dan terecht dat ze dat ook van de overheid verwachten. Onze inzet voorkomt dat elders dezelfde middelen worden aangekocht of dezelfde expertise wordt opgebouwd van hetzelfde belastinggeld”. Middendorp laat in een filmpje verschillende praktijkvoorbeelden zien van defensie-inzet binnen Nederland. Ook haalt hij diverse voorbeelden aan. Zo zijn Ravens ingezet om scheuren en lekken op te sporen in dijken. Combat Trackers helpen de politie zoeken naar een vermiste man. Crashtenders worden ingezet bij grote branden. Advanced Search Teams doen speciale zoekingen in huizen. Een defensieduikgroep spoort een vermiste zwemmer op. En ga zo maar door. “Onze unieke expertise hebben we voor een deel ontwikkeld in Afghanistan”, vertelt Middendorp. “In Afghanistan zoeken we naar bembommen, explosieven, wapens en munitie, hier zoeken we met dezelfde technieken en apparatuur naar crimineel geld, drugs, wapens, vermiste personen en lekken in dijken. En met succes. De Advanced Search Teams hebben al miljoenen euro's opgespoord.” Onbekend maakt onbemind Defensie heeft specialistische middelen en unieke kennis in huis. “Dat is onze meerwaarde.” Volgens Middendorp maken de civiele partners daar nog niet genoeg gebruik van. “Dat komt deels door onbekendheid met wat Defensie allemaal kan. En dat is zonde. Ik kan niet aan belastingbetaler uitleggen dat we dit soort dure capaciteiten hebben, maar niet nationaal inzetten. Laat staan dat het dubbel of driedubbel wordt aangeschaft, omdat niet bekend is dat Defensie er al over beschikt. Hier valt nog een wereld te winnen. Hetzelfde geldt voor research and development. Innovaties zijn nodig om samen succesvol te blijven. Daarnaast kunnen we logistiek meer gebruik maken van elkaars diensten. Defensie beschikt over het Kleding en Persoonlijke Uitrustingen Bedrijf. Dit bedrijf kan ook de uniformen en uitrustingen voor politie, brandweer en ambulance verstrekken. Daarnaast is Defensie een oefenorganisatie bij uitstek en

ons optreden is per definitie grootschalig en multidisciplinair. Maak gebruik van onze kennis en kunde op dit vlak." Vertrouwen noodzakelijk Middendorp hoopt dat civiele autoriteiten en hulpverleningsdiensten meer en meer gaan inzien dat Defensie geen bedreiging is maar juist een aanvulling. "Ik sta hier geen reclameverhaal te vertellen, maar ik zet de deuren breed open. Wij zijn complementair aan uw organisaties. Soms proef ik nog wat angst of terughoudendheid om ons in te zetten. Dat is niet nodig. Defensie wil de show niet stelen of de controle overnemen. Samen met u willen we de veiligheid in ons land behouden en vergroten. Daarvoor is vertrouwen en samenwerking noodzakelijk. Alleen dan kunnen we écht effectief werken aan de veiligheid in ons land."

"Investeringsagenda biedt meer veiligheid voor onze euro"

Volgens Aart Jan Smits, voorzitter security roadmap van de topsector High Tech Systems en Materialen, is meer veiligheid voor dezelfde euro alleen mogelijk als er een gezamenlijke investeringsagenda wordt geformuleerd. "Het kabinetsbeleid is gericht op bezuinigen. Maar hoe kunnen we toch in de gouden driehoek van overheid, wetenschap en bedrijfsleven synergie bereiken?" Dat is de vraag die Smits aan de zaal stelt. "We hebben het vandaag over verbeteren en gebruik maken van elkaars kennis, expertise en materialen. Het gaat over civiel-militaire samenwerking, maar het gaat óók over publiek-private samenwerking. Door de handen ineen te slaan kunnen we de veiligheid in ons land op hoog niveau houden." Volgens Smits bestaat er nu een innovatiekloof die overbrugd moet worden. "Het moet duidelijk zijn waar we ons gezamenlijk wel op richten, maar ook waar we ons niet op richten als het gaat om innovaties. De overheid heeft zeker op het gebied van veiligheid een belangrijke rol om op deze wijze de kloof te overbruggen. Zij is namelijk de grootste gebruiker van de middelen die op dit terrein worden geproduceerd. Sturend optreden is dan logisch, net als het optreden van de overheid als launching customer."

AART JAN SMITS, VOORZITTER SECURITY ROADMAP TEAM HTSM:

"Investeringsagenda biedt meer veiligheid voor onze euro"

"Als we meer veiligheid willen voor onze euro, dan zullen we een gezamenlijke investeringsagenda moeten formuleren." Dat is de stelling van Aart Jan Smits, voorzitter security roadmap van de topsector High Tech Systems en Materialen. Dit is een van de negen topsectoren waar Nederland op focus in het innovatiebeleid.

"Het kabinetsbeleid is gericht op bezuinigen. Maar hoe kunnen we toch in de gouden driehoek van overheid, wetenschap en bedrijfsleven synergie bereiken?" Dat is de vraag die Smits aan de zaal stelt. "We hebben het vandaag over verbeteren en gebruik maken van elkaars kennis, expertise en materialen. Het gaat over civiel-militaire samenwerking, maar het gaat óók over publiek-private samenwerking. Door de handen ineen te slaan kunnen we de veiligheid in ons land op hoog niveau houden."

Overbrug de kloof

Volgens Smits bestaat er nu een innovatiekloof die overbrugd moet worden. "De overheid stopt met investeren en gaat er van uit dat het bedrijfsleven dat wel compenseert. Maar daar is het net zo goed crisis." Daarom is het volgens hem noodzakelijk om binnen de gouden driehoek duidelijke keuzes te maken en focus te leggen. "Het moet duidelijk zijn waar we ons gezamenlijk wel op richten, maar ook waar we ons niet op richten als het gaat om innovaties. De overheid heeft zeker op het gebied van veiligheid een belangrijke rol om op deze wijze de kloof te overbruggen. Zij is namelijk de grootste gebruiker van de middelen die op dit terrein worden geproduceerd. Sturend optreden is dan logisch, net als het optreden van de overheid als launching customer." Door in de kloof die nu is ontstaan samen te werken en gezamenlijk besluiten te nemen, kan minder geld worden uitgegeven. "En dat geld wordt alleen besteed aan de juiste onderwerpen, die gezamenlijk zijn bepaald." Binnen de driehoek wordt vaak beleidsmatig nagedacht en ontwikkeld, maar de implementatie van keuzes en producten bepaalt volgens Smits het uiteindelijke succes. "De toenemende ICT-dimensie dwingt tot regie over alle crisispartners. Beleidsmatig worden er keuzes gemaakt, maar wie voert de overall regie? Juist dat bepaalt het succes van gezamenlijke investeringen."

"Is het wel zo'n goede zaak dat veiligheidsregio's met name plek bieden aan de brandweer en bestuurders?"

Tijdens de paneldiscussie wordt onder andere gediscussieerd over de stelling dat Defensie in de regio onvoldoende vertegenwoordigd is op beleidsniveau. Er ontspint zich een discussie over welke

defensiefunctaris in het Regionaal Operationeel Team en het Gemeentelijke Beleidsteam zitting moet hebben. En of überhaupt wel een militair daar aanwezig moet zijn. In ieder geval wordt gepleit voor meer zichtbaarheid en inzet van de beleidsofficieren. Ook zegt een van de panelleden dat het niet om de harkjes gaat, maar om de juiste kwaliteiten en mensen in te zetten. Vervolgens komt er een reactie uit de zaal, die aangeeft dat er toch nog wel wat schort aan het elkaar kennen en accepteren dat Defensie een rol in de regio kan spelen. Als sluitstuk van deze discussie vraagt een van de panelleden zich af: In de veiligheidsregio is een prominente plek voor brandweer en bestuurders ingeruimd, maar niet voor politie, Openbaar Ministerie en Defensie. Is dat wel zo'n goede zaak?"

Symposium 'Defensie en focus op Nationale Veiligheid' KMA te Breda, 22 november 2012 Koninklijke Nederlandse Vereniging van Reserve Officieren (KNVRO) Panel: De heer J.G. Bos (Hoofd Inspectie Ven) Brigadegeneraal J. Hardenbol (Directeur Training & Operaties CLAS) De heer ing. S.J.M. Wevers MCDm (Voorzitter Raad van BrandweercCommandanten) De heer A.P. Nood (Commissaris van politie bij het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum) De heer Y. Schat (Directeur Publieke Gezondheid bij de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden) De heer G.D. Klein Baltink (Secretaris van de Cyber Security Raad) Mr. G.P. van de Beek (Hooftofficier van Justitie bij het Arrondissementsparket Dordrecht)

PANELDISCUSSIE:

"Is het wel zo'n goede zaak dat veiligheidsregio's met name plek bieden aan de brandweer en bestuurders?"

Stelling 1: De scheiding tussen interne en externe veiligheid zit de samenwerking met Defensie nog steeds in de weg.

Volgens Van de Beek is dat inderdaad het geval. "Ons beeld dat militairen in de kazerne gehouden moeten worden zit het nieuwe denken in de weg." Hardenbol is het daar niet helemaal mee eens. "Op het gebied van samenwerking tussen instanties zie ik geen probleem. Wel zie ik een perceptieprobleem bij de bevolking en bij een deel van de mensen in deze zaal. Uit onderzoek blijkt dat veiligheid voor veel mensen een issue is. Als er dan wordt gevraagd of men daar geld voor over heeft, dan is dat minder het geval, omdat de mensen zich veilig voelen in ons land. Buitenlandse of externe veiligheid is niet in beeld, terwijl er geen scheiding tussen die twee zit. Ze zijn nauw verbonden met elkaar. We hebben hier te maken met een groot communicatieprobleem." Wevers geeft aan dat hij vandaag nieuwe dingen heeft gehoord over wat Defensie allemaal te bieden heeft. "Het is belangrijk om te weten waar elkaars kracht en meerwaarde zit. Dat moet nog meer benut worden." Schat vindt dat Defensie veel meer op inhoud gekoppeld moet worden aan de andere kolommen. "Het gaat niet meer alleen om Defensie als aanvulling op onze civiele hulpdiensten. Defensie beschikt over unieke expertise die we graag gebruiken. Alleen daarom moet je al samen willen werken in de koude fase."

Stelling 2: Binnen de veiligheidsregio's is Defensie op beleidsniveau onvoldoende vertegenwoordigd.

Vanuit de zaal wordt aangegeven dat de Officier Veiligheidsregio (OVR) lang niet altijd in het Regionaal Operationeel Team (ROT) zit en dat in een Regionaal Beleidsteam (RBT) vaak de Regionaal Militair Commandant (RMC) zitting neemt. De beleidsofficier komt nergens terug. Defensie heeft wel capaciteit, maar de aanwezigheid van militairen wordt niet altijd geaccepteerd. Nood geeft aan dat binnen een RBT de hogere functies zijn vertegenwoordigd en dat een RMC dan de meest logische persoon is vanuit Defensie. Maar hij is het er mee eens dat officieren beleid een grotere rol zouden kunnen krijgen. "Zorg er voor dat deze officieren bekend zijn tijdens de preparatie en het oefenen, zodat ze ook mee-

doen als zich een crisis voordoet." Hardenbol is niet zo van het harkjes tekenen. "Het gaat om de kwaliteiten die je inzet op de koppelvlakken met andere organisaties." Schat houdt van een gestandaardiseerde aanpak. In zijn regio worden extra deskundigen aangehaakt als dat nodig is. Dat werkt zo met vitale partners en dat kan ook zo werken met de OVR die operationele slagkracht inbrengt." Uit de zaal komt de opmerking dat een effectieve defensie-inzet niet alleen operationele goedkeuring behoeft, maar ook op beleidsniveau. Als voorbeeld wordt de wateroverlast in Groningen aangehaald. "Als je alleen vertegenwoordigd bent als Defensie in het ROT, krijgen bestuurders in het GBT geen duidelijk situatiebeeld en zicht op wat Defensie kan bieden. Daardoor kunnen zij moeilijker een besluit nemen over de inzet van militairen. Deels gaat het om acceptatie van militairen in het civiele veiligheidsdomein. Daarom is het noodzakelijk dat we werken aan relaties, zichtbaar zijn en transparant over wat we doen. Zonder vragen en scheve ogen zou Defensie in het GBT advies moeten kunnen geven." Deze reactie brengt Van de Beek bij de vraag: "De veiligheidsregio is een prominente plek voor brandweer en bestuurders, niet voor politie, Openbaar Ministerie en Defensie; is dat wel zo'n goede zaak?"

Stelling 3: Nationale veiligheid als hoofdtaak krijgt binnen Defensie voldoende aandacht

Volgens een reactie uit de zaal kan Defensie intern nog slagen maken als het gaat om het opleiden van de OVR'en. Hardenbol reageert: "Onze eigen mensen hebben duidelijk behoefte aan een cursus hoe ambtelijk Nederland in elkaar zit. Die gaat er snel komen." Vervolgens gaat hij verder met de opmerking dat Defensie lang vooruit een oefenplanning maakt. "Nationale veiligheid krijgt zeker de aandacht, maar het civiele veiligheidsdomein vraagt slechts een paar maanden

van te voren of wij mee willen doen met een oefening. In die planning moeten we gezamenlijk nog slagen maken." Wevers geeft aandacht aan de rol van de OVR voor, tijdens en na een incident. Dat zijn verschillende rollen waar je verschillende kwaliteiten voor nodig hebt. "Dat mag sterker beoefend en zichtbaar worden." Maar ook hier maakt onbekend onbemind, volgens Nood. "Militairen zijn ontzettend goed in oefenen, denkkracht en out of the box denken. Laat dat meer zien. Tot op het hoogste niveau is er interesse in Defensie, maar er is toch nog veel onbekendheid met de mogelijkheden die Defensie heeft."

Stelling 4: Het bevoegd gezag doet er goed aan Defensie meer in te schakelen bij het oplossen van problemen in de maatschappelijke veiligheid

Klein Baltink geeft aan dat Defensie al meer wordt ingezet dan soms zichtbaar is. Zo is rond de crisis rondom Diginotar analysecapaciteit van Defensie gebruikt. Volgens Wevers is het voor de brandweer vanzelfsprekend dat wordt samengewerkt met Defensie. Nood maakt graag onderscheid tussen groen en blauw van Defensie. Blauw is de Koninklijke Marechaussee. "Die zitten dicht tegen openbare ordehandhaving aan. Groen is anders uitgerust, met andere wapens, apparatuur en uniformen. Bij een confrontatierisico zou ik die liever op tweede en derde linie zetten; de marechaussee kan wel in de eerste linie opereren. Er is draagvlak voor inzet van Defensie, maar we moeten onze hand niet overspelen. Als het beeld ontstaat dat met de inzet van Defensie een soort staat van beleg ontstaat, dan zijn we verder van huis. Je kunt ook een andere manier kiezen: de civiele diensten zetten meer mensen op straat en Defensie vult aan de achterkant die opvallende plekken in."

20E EDITIE NETHERLANDS INTERNATIONAL SHOOTING COMPETITION

Een mooi en bijzonder lustrum

ISC appel deelnemers uit 15 landen aangetreden

Alleen reservisten bij de NISC

De Netherlands International Shooting Competition, kortweg NISC, kan na 20 jaar nog steeds rekenen op groot enthousiasme. Dat blijkt wel uit het feit dat zich voor deze 20e editie meer dan het maximum aantal van 51 teams had aangemeld. Teams, voornamelijk afkomstig uit NAVO landen zoals de VS, Spanje, Noorwegen en Estland om er maar een aantal te noemen, maar bijvoorbeeld ook uit Zuid Afrika. De Zuid-Afrikanen hadden zich met maar liefst vier teams aangemeld, waaronder een dames team. Alles bij elkaar waren 15 landen in deze competitie vertegenwoordigd.

Het gaat hier allemaal om reservisten, die in hun spaarzame vrije tijd de vaardigheid in het militair schieten in internationaal competitief verband willen toetsen. Maar dat niet alleen: men neemt ook de gelegenheid te baat om in een andere omgeving met buitenlandse collega-reservisten kennis te maken, ervaringen uit te wisselen en informatie op te doen over het reservist-zijn in deze andere landen. Omdat de NISC geheel

militair van opzet is (uiteraard!) betekent het dat alle deelnemers hun legering hebben op de Harskamp en allemaal gebruik maken van dezelfde faciliteiten. Met andere woorden: het ene moment bijvoorbeeld werkzaam zijn op kantoor of in een elektriciteitscentrale, het volgende moment actief als militair in een internationale omgeving waar dezelfde militaire 'taal' wordt gesproken en dezelfde militaire gebruiken gelden. Zo gewoon als het is: toch blijft het bijzonder.

Start op 12 oktober met alle teams

Na een aantal maanden van intensieve voorbereidingen -vooral de laatste weken- was de druk op de organisatie groot: er hadden zich meer dan het maximaal aantal teams aangemeld. Echter door wat passen en meten door de organisatie kon uiteindelijk elk team en elke individuele deelnemer geplaatst worden. Op vrijdagavond 12 oktober 2012 kon aldus voor de 20e maal de internationale schietwedstrijd op Nederlandse bodem van, door en voor reservisten van start gaan. Traditiegetrouw werd begonnen met een presentatie en uitleg van de af te leggen schietoefeningen en een demonstratie van de wapens: pistool Glock, geweer FAL en Diemaco C-7.

Drukke bij het inschrijvingsbureau

Engelsen en Duitsers op de KKW-Sim

In het welkomstwoord voorafgaand aan de presentatie van SMI (R) Fred Droog, besteedde de voorzitter van de organiserende Reservisten Schiet Commissie (RSC), Ikol (R) Hans Garrels aandacht aan de door sponsor Colt Canada ter beschikking gestelde (nieuwe) wissel trofee (zie foto) voor het over-all best presterende team.

Trompettist na 20 jaar in het zonnetje gezet

De officiële opening van de NISC vond de volgende ochtend plaats tijdens het appel waarbij de deelnemers van alle teams stonden aangetreden. Al 20 jaar lang wordt tijdens dit appel het signaal ten behoeve van het hijsen van de nationale driekleur verzorgd door trompettist Ab Hol, die, voordat hij met pensioen ging, zelf werkzaam was op het Infanterie Schietkamp (ISK). Reden voor de voorzitter om betrokkene, tot diens grote verbazing, voor het front van de verzamelde troepen te bedanken voor zijn jarenlange trouwe inzet en hij sprak de hoop uit dat de RSC nog vele jaren op zijn muzikale ondersteuning mag rekenen.

Direct na het appel vertrokken de eerste teams in de gereed staande busjes naar de schietbanen. Met het oog op het grote aantal teams is het zaak dat de eerste teams precies om 08.30 uur hun oefeningen starten. Door medewerking van alle betrokkenen, deelnemers en ondersteunend baanpersoneel, lukte dit uitstekend.

Wedstrijdelement en tijd zorgen voor stress

Het voorspelde slechte weer bleef, gelukkig, grotendeels uit. De enige, beperkte, spelbreker was de felle ochtendzon die

Wapen instructie

de eerste schutters parten speelde op de Diemaco baan. Dit gegeven stond evenwel een goed resultaat niet in de weg. Door de dag heen verplaatsten de deelnemers zich met de aanwezige pendelbusjes, tussen de schietbanen op ISK Noorderheide, de KKW-Sim en de foeragetent. Het motto van de NISC, 'to meet and compete', werd mede hierdoor praktische invulling gegeven.

De te schieten oefeningen bestaan voor het geweer uit het schieten op rompschijven op 100, 200 en 300 meter, inclusief oefeningen met snelvuur, met in totaal 40 patronen, inclusief de patronen voor het inschieten. Voor wat betreft het pistoolschieten, waarbij gebruik wordt gemaakt van de Glock 17, worden 35 patronen verschoten over drie oefeningen bestaande uit snelvuur en precisieschieten. Hoewel de schietoefeningen op zichzelf niet lastig zijn, blijkt vaak dat het wedstrijdelement en de tijdsdruk behoorlijk stress verhogende factoren vormen waardoor de resultaten niet altijd even goed zijn als men wellicht vooraf had gehoopt. Des te meer diegenen die met heel aardige resultaten, en dus in de prijzen, de volgende dag huiswaarts keerden.

Natuurlijk mag hier niet onvermeld blijven, dat de Kl 1, bestaande uit het bekende lupa, aangevuld met de voor de buitenlandse gasten niet te versmaden Nederlandse gehaktbal, op de geheel eigen kenmerkende wijze door onze ondersteuners vanaf de achterklep werd aangeleverd. Door de juiste 'tone of voice' van de mannen van de catering weten de deelnemers zich oprecht welkom bij dit evenement.

Gala diner in de Cantharel

Precies volgens plan waren alle schietoefeningen om 16.00 uur afgerond en konden de deelnemers zich naar hun legering begeven om bij te komen van de inspanningen en ter voorbereiding op het galadiner.

Het gala buffetdiner wordt al enige jaren tot grote tevredenheid van zowel deelnemers als organisatie verzorgd door de Cantharel in Apeldoorn. Met gebruikmaking van een aantal grote bussen werd het gehele gezelschap van deelnemers en ondersteuners vanaf de Home Base Support in de Harskamp naar de Cantharel vervoerd. Het binnentreden van zoveel militairen in hun mooiste outfit, baart bij de aanwezige gasten van de Cantharel ieder jaar weer het nodige opzien. En ook ieder jaar zijn er weer mensen die nieuwsgierig informeren waar al deze militairen vandaan komen en wat zij hier doen; zo ook nu.

In zijn openingswoord ging de voorzitter van de RSC in op

Pistool schieten

het NISC-motto 'to meet and compete'. Gezien het feit dat reservisten uit meerdere landen in toenemende mate terug te vinden zijn bij expeditionaire missies merkte hij op dat hij het van groot belang acht dat de reservisten elkaar in een sportieve maar ontspannen setting kunnen treffen en op die manier kunnen kennismaken. Die kennismaking heeft niet alleen betrekking op persoonlijk maar ook op (militair) professioneel terrein. Dat het schieten hiervan een belangrijk onderdeel uitmaakt, behoeft weinig betoog. In die zin heeft het NISC-motto ook na 20 jaar nog volledig bestaansrecht. Daarnaast bedankte de voorzitter het Ministerie van Defensie voor de steun die de organisatie nog steeds van het ministerie ontvangt bij het voorbereiden en uitvoeren van dit evenement.

Over-all winner Belgian Airforce vlnr sgt Luc van der Biest, maj. Rob Jonckheere, cdt Frank Rodyns, lkol Gijs van Eijk (RSC) en oud voorzitter RSC, kol (bd) Gerard Let

Eerste Colt Canada wisselbokaal voor de Belgische Luchtmacht

Na het nuttigen van spijzen en dranken vond aan het eind van het officiële gedeelte van de avond de prijsuitreiking plaats. Prijzen waren er te verdelen onder de best presterende teams en de best presterende individuen op de onderscheiden wa-

OEFENING OBERLAUSITZ 29-31 JAN 2012

Verslag van het bijwonen van de oefening "Winter Pferd" van het 44e Painfbat RI JWF te Havelte in Oberlausitz van 29-31 januari 2012.

Het bestuur van de K.V.N.R.O. afd. Friesland (de Elnt. G. van Meegdenburg, de Elnt. J.C. Robijn en de Lkol. G. Frijling,) was uitgenodigd door de bataljonsstaf van 44 Painfbat RI JWF te Havelte om een deel van de oefening "Winter Pferd" in het oefenterrein Oberlausitz bij te wonen. Dit grote oefenterrein is gelegen tussen Berlijn en Dresden pal aan de Poolse grens. Het vertrek was gepland op zondag morgen 29 januari om 07.30 vanaf Havelte Brigade. Een klein misverstand omtrent plaats en tijdstip werd snel opgelost: 08.00u vertrek vanaf de Kazernepoort. Vervoer per combi in gecombineerd vervoer met beroepsmilitairen terug van verlof. De bus reis was prima verzorgd door de twee chauffeurs van 43 stst cie. De chauffeurs waren goed. Maar al te vaak voel ik me niet safe bij een onbekende piloot.

De ontvangst door de Maj. Otsen en zijn mensen was geweldig. Na het inchecken bij de vaste kampstaf en een ken-

Lkol Hans Garrels met de Colt Canada wissel trofee

pens, Glock, Diemaco en FAL alsmede voor het KKW-Sim schieten, hoewel dat laatste onderdeel niet tot de officiële competitie behoort. Over-all team winnaar werd Belgian Airforce onder leiding van majoor Robert Jonckheere. Zij mochten als eersten, uit handen van oud-voorzitter RSC en eregast, kolonel (R) bd Gerard Lettinga, de door Colt Canada ter beschikking gestelde wissel trofee ontvangen. Na diverse verbale en stoffelijke blijken van waardering van meerdere teamcaptains aan het adres van de organisatie, gingen de meeste gasten rond middernacht weer 'barak-waarts' om, zoals dat heet, moe maar voldaan het mandje in te rollen.

De geanimeerde gesprekken die de volgende ochtend tijdens het ontbijt door de vele aanwezige deelnemers werden gevoerd, lijken erop te duiden dat de organisatie er ook dit jaar weer in is geslaagd een goed en gewaardeerd evenement neer te zetten. Dat schept verplichtingen voor volgend jaar!

De NISC 2013 vindt plaats van vrijdag 11 t/m zondag 13 oktober. Houd u de media in de gaten!

Lkol (R) J.H.J. Garrels
Voorzitter RSC

nismaking op de bataljonsstaf werd ons het programma voor getoeverd met alle aspecten van de oefening.

Het werken in de OPS met het BMS-systeem (Battlefield Management System) waarbij ieder voertuig en iedere deelnemer in het veld (dus op de digitale kaart) gespot kon worden is heel

innovatief in het trainen van de manschappen. Dit biedt veel voordelen, maar moet niet uitmonden in micromanagement hetgeen zeer goed werd verwoord door Gert tijdens de nabespreking van die avond.

Ook de bespreking op die avond was zeer verhelderend. Voor mij was het weer een herinnering aan mijn periode als chef staf, alias PBC van het roemruchte 45e Painfbat uit Steenwijk. De evaluatie op onze kamer was als van ouds zeer waardevol. Alle militaire aspecten kwamen aan de orde met een vergelijk aan de tijden van weleer.

Maandagochtend vroeg op (04.00u), waarbij de ware infanteristen mentaliteit om de hoek komt kijken, om bijv. aan een ontbijtje te denken op zo 'n tijdstip. Om half vijf smaakten mij de broodjes van Carla met een warm bakje koffie voortreffelijk.

Om exact 05.00u naar de opmars van de C-compagnie waarbij men een brug moest overmeesteren. Helaas was deze door de "vijand" (de A-compagnie) opgeblazen. De compagnie stak in de vroege ochtend in duisternis de rivier over met (Genie-) bootjes en maakte op deze manier een bruggenhoofd, om de (Genie-) brugleggende tank de gelegenheid te bieden zijn brug te leggen over het "verdwenen" brugdek d.m.v. de "brug op brug-techniek". De CV 90-s kwamen over de neergelegde brug en daarna werden de wielvoertuigen bijgetrokken. De rupsvoertuigen werden daarna onder begeleiding van de Feldjäger (Duitse MP) en de KMAR (Nederlands) via een oversteek over de regionale verkeersweg naar het volgende kaartvierkant gebracht om de oefening te vervolgen.

Het werd voor ons daarna tijd voor onze herbevo. Helaas waren we te laat voor het ontbijt, doch om 10.30 uur aangekomen op de bataljonsstaf vonden we daar nog wel enige broodjes en wat beleg in een doos. We hebben even iets uit het vuistje gegeten.

Bij terug keer op de staf-oefen leiding konden we het vervolg bekijken op het BMS-systeem van het afrollen van het verdere verloop van het gevechtscenario. De C-compagnie moest een tankgracht nemen van 1500 meter lengte en met een breedte van 3 meter en diep eveneens drie meter. De tankgracht was rondom op enkele plaatsen ondermijnd.

Bij het oversteken van de tankgracht kon gebruik worden gemaakt van de ondertussen bijgetrokken brug leggende tank en van een genie tank met PVC buizen (fascines).

Deze actie hebben we helaas niet kunnen volgen omdat het

De evaluatie op onze kamer

benaderen van de betreffende actie onmogelijk was voor ons vervoer.

Vanaf 13.00 uur 's middags hebben we een excursie gehad in de "Logistieke trein" en alles wat nodig is om een bataljons-oefening goed te laten verlopen.

Klasse I: de voeding, deze wordt afgestemd op de gemiddelde man. Dit is ontworpen door diëtisten welke uitgaan van een jongeling, die blijkbaar aan de lijn doet. Bij het verhaal van de enthousiaste sergeant voeding werd dit ook erkend, maar er is geen extra voeding voor handen omdat dit te duur gaat worden. De keuken kan niet veel meer doen, dan de klachten in ontvangst te nemen. De liefde van de soldaat gaat door de maag en als de voeding niet klopt wordt er gemord en is de motivatie snel onder nul, net zoals de buiten temperatuur in Oberlausitz. Bovendien wordt de warme hap bereid, die er niet al te smakelijk uitziet, in een stoommagnetron, maar de maaltijd is wel warm en voedzaam! In gevecht omstandigheden zal het geweldig zijn, maar in een vreedestijd ziet het er niet bepaald smakelijk uit.

Dit is in geen vergelijk met vroeger tijden in de jaren 60 tot 90, waar de keukengroep het tot een eer strekte, dat de warme maaltijden zeer gepreimd werden door de manschappen. De beroepseer was ook hier een goede zaak. Gelukkig was de G3 van 43 Mechbrig aanwezig, zodat ook dat niveau op de hoogte is gesteld van de (on)mogelijkheden van de keukengroep in deze tijden.

Daarna zijn we naar de Klasse III en Klasse IV gegaan welke zich op "de plaat" hadden opgesteld, zodat ook het zware

Bruglegger wegens hoog water en veiligheid "op de Brug"

een CV-90 over de gelegde brug

transport hier zich kon vervoegen om de bestelde voorraden op te halen.

De Klasse III was opgeslagen in grote dubbelwandige opslagtanks, welke vervoerd konden worden met een speciaal laadsysteem. Klasse II: reserve GVT uitrusting, zowel van het onderdeel als van de enkele man-vrouw hebben we daarna bezocht. De Klasse V was in speciale bunkers voor de veiligheid opgeborgen. Klasse IV zijn die zaken welke niet behoren bij de normale uitrusting van het betreffende onderdeel bv Genie materiaal . Alles keurig voor handen.

Tot slot zijn we naar de Herstel peloton van 44 Painfbat RI JWF gegaan waar we zeer onder de indruk waren van het enthousiasme waarmee aanwezige TD-ers aan het werk waren . In het weekend had men de geplande BBQ drie uren opgeschoven, zodat eerst alle voertuigen zowel rups- als wielvoertuigen weer inzetbaar waren voor de oefening. Grote klasse.

Op het moment van ons bezoek waren er TD-ers, die op dat moment vrijaf van dienst hadden, (zelfs op oefening) aan de studie om zich nog beter in hun vakmanschap te bekwamen. Het logistiek personeel gaf zonder uitzondering een zeer enthousiaste uitleg over hun toko. Geweldig! We hebben de BC en de gehele Bataljonsstaf bij de eindbespreking hiervoor een compliment gegeven.

's Avonds na de coördinatie bijeenkomst van de Bataljonsstaf zijn we naar de nachtelijke herbevoorrading gegaan. We werden vooraf geacht om onze warme hap, dezelfde die de troepen te velde kregen, om 17.45 uur te nuttigen in de tijdelijke kantine, waarna we ons om 18.45 (uitermate warm gekleed) gereed moesten houden om te vertrekken. Het vertrek werd uitgesteld tot 20.00u. De bevoorrading werd in de duisternis (black-out) uitgevoerd. Dit is een omvangrijke operatie waarbij alle bestelde goederen en BOS werd aangeleverd.

Hoewel de inrichting van de BEVO-sstraat en de bevoorrading van de troepen onder koude omstandigheden (-18°C) prima verliep, zijn er wel wat punten van verbetering te noemen. Maar daar is de oefening ook voor. De ervaring met deze zaken is niet altijd meer aanwezig. De verbeterpunten werden ook aan de orde gebracht tijdens de einde-dag bespreking.

Op dinsdagochtend om 06.50u ontbijt, om 07.30u klaar staan met bagage, logies opgeruimd achtergelaten, begeven we ons naar de combi met dezelfde chauffeurs die ons met hun dagelijkse pendeldienst weer naar Nederland hebben gebracht.

"Bruggenhoofdbeveiliger"

"Ons vervoer"

Wij bedanken alle geledingen van 44 Painfbat RI JWF voor het fantastische ontvangst en de openheid waar men ons is tegemoet getreden. Al met al een mooie ervaring om kennis te maken met het moderne leger met zijn vele uitdagingen voor zowel de enkele man als de eenheid.

Voor mij persoonlijk als voormalig S 4 van een infanterie bataljon heb ik nog nooit zo'n uitvoerige excursie gehad op logistiek gebied. In theorie was de kennis aanwezig, maar nu ook in de praktijk met eigen oog aanschouwd. Een ware "training-on-the-job".

We bedanken onze begeleiders van de Sectie 3 en Sectie 4 voor hun uitleg en hun enthousiasme. De uitnodiging van de BC voor andere leden van de KVNRO afd. Friesland zullen we graag meenemen naar onze ALV op 6 maart a.s.

Voor zover mijn kort verslag,
Gerard Frijling, voorzitter der KVNRO afd. Friesland.

EXCURSIE RHEINMETALL NEDERLAND

Op 9 november hebben 24 leden deelgenomen aan een door de afdeling Oost georganiseerd bezoek aan het bedrijf Rheinmetall in Ede.

Deze onderneming, die voluit Rheinmetall MAN Military Vehicles Nederland B.V. heet, is onderdeel van het Duitse Rheinmetall Defence, dat onder andere bekend is van de productie van 105mm- en 120mm-kanonsystemen zoals gebruikt in de diverse varianten van de Leopardtank.

Rheinmetall heeft enige jaren geleden een vestiging geopend op een bedrijventerrein in Ede voor het produceren van het pantserwielvoertuig "Boxer". De KL zal de komende jaren 200 exemplaren van dit voertuig in gebruik gaan nemen in de uitvoeringen commandovoertuig (Co), genievoertuig (Gn) en gewondentransport (GWT).

Het basisonderstel is voor elke uitvoering gelijk. Door op dit basisonderstel een specifieke module te plaatsen wordt het voertuig voor zijn taak geschikt gemaakt. Zo is de GWT-module aanzienlijk hoger dan de overige modules. De modules kunnen eenvoudig en snel worden geplaatst en verwijderd..

Na een kort welkomstwoord door de algemeen directeur van het bedrijf werd ons gezelschap in de bedrijfskantine uitgebreid door de Manager Services & Sales geïnformeerd over het bedrijf en de producten. Dat zijn uiteenzetting aandachtig werd gevolgd bleek wel uit de vele diepgaande vragen over de logistieke processen.

Na afloop van deze introductie ging het gezelschap in drie groepen verdeeld de productieruimten in. De aanwezige in aanbouw zijnde basisvoertuigen en modules werden uitgebreid bekeken, terwijl onze "gidsen" ook hier uitvoerig vertelden over het productie- en logistieke proces. De bouw van de Boxers begint inmiddels goed op gang te komen, zoals bleek uit het grote aantal basisvoertuigen dat op de werkstations in diverse afbouwstadia stond. Ook de aparte lijn van werkstations voor de modules begint steeds meer gevuld te raken.

De fabricagelij van de basisvoertuigen

Een testvoertuig van de Boxer in actie tijdens de Landmachtdagen in Oirschot 2012

Naast de grote productiehal heeft Rheinmetall ook een hal waar in de toekomst laswerkzaamheden zullen worden uitgevoerd, een opslaghal en een testhal. Naast de testvoertuigen Boxer, die overigens duidelijke sporen vertoonden van het intensieve beproevingsprogramma, stond daar ook een tweetal pantserwielvoertuigen Fuchs voor elektronische oorlogvoering (EOV). Althans, de gestripte rompen daarvan. Rheinmetall hoopt op een contract voor groot onderhoud voor de Fuchsen van de KL.

Heel wat later dan oorspronkelijk gepland druppelden de deelnemers uiteindelijk weer de bedrijfskantine in. Daar werd onze gastheer hartelijk bedankt voor de geboden gastvrijheid en in kijik in een boeiende onderneming. Als herinnering aan dit bezoek werd hem het traditionele KVNRO-schildje aangeboden. Met het maken van een groepsfoto in de productiehal werd deze excursie afgesloten.

Tekst en foto's:
R.F. Landsbergen
Lkol (R)

De deelnemers aan de excursie en de Manager Services & Sales

AFDELINGSACTIVITEITEN

Veel afdelingsactiviteiten van de KVNRO staan ook open voor leden van andere afdelingen. Indien u in het activiteitenoverzicht iets van uw gading ziet buiten de eigen regio, neem dan contact op met de secretaris van de organiserende afdeling of een bij de activiteit genoemde organisator. Houd er rekening mee dat aan deelnemers van buiten de afdeling soms een (grotere) bijdrage in de kosten wordt gevraagd.

KVNRO

Amsterdam-Kennemerland

Maj (R) Jan Borsboom
janborsboom@hetnet.nl

KVNRO

Brabant

Kap (R) Bert Schaffers (L.W.Schaffers)
brabant@kvnro.nl
040 - 242 38 27
06 - 51 56 45 26

KVNRO

Curaçao

Elnt (R) Drs. Donald (Don) Werdekker (Secretaris)
KVNROCuracao@gmail.com
005999 – 561 53 18

Kerstdiner KVNRO Curaçao

14 dec, restaurant The Wine Cellar

Maandborrel

2e donderdag van de maand restaurant Sails,
Maritiem Museum Curaçao

KVNRO

Friesland

Lkol (R) b.d. G. Frijling
g.frijling@chello.nl

KVNRO

's-Gravenhage

Maj (R) art Steven Krol (secretaris)
kvnrodenhaag@gmail.com
06 – 40 14 90 44

KVNRO

Groningen-Drente

Geen opgave ontvangen

KVNRO

Limburg

Lkol (R) D.G. Reijnen (voorzitter)
Dyon.reijnen@planet.nl
06 – 53 47 73 94

KVNRO

Oost

Lkol (R) R. Landsbergen
RobLandsbergen@hotmail.nl

KVNRO

Rotterdam

Maj (R) art D.J. van Alphen (secretaris)
J. van Vessemsingel 22
3065 NH Rotterdam
danielvanalphen@online.nl
010 – 202 08 20

Afdelingsbijeenkomst

Elke derde dinsdag van de maand vanaf 18.00 uur met deelname aan de maaltijd. Inl. bij D.J. van Alphen. Opgave uiterlijk acht dagen van tevoren via danielvanalphen@online.nl

Sportclub SROR

Elke vrijdagavond
Inl: Frank Bakker LTZ2
fhc.bakker@xs4all.nl
0180 – 615 076

Kijk ook op de website van de KVNRO onder afdelingen:
Rotterdam

KVNRO

Twente

Geen opgave ontvangen

KVNRO

Utrecht

Geen opgave ontvangen

KVNRO

Zeeland

Elnt b.d. Ing J.J. (Kobus) Botman
jjbotman@zeelandnet.nl
0118 – 616 724
06 – 34 38 57 76

Commissie Veteranen / Post-Actieven

Lkol (R) b.d. Mr. C.G.Scholtens (voorzitter)
gijs.scholtens@planet.nl
010 – 422 05 44

NOTEER ALVAST IN UW AGENDA:

Zaterdag 20 april 2013
Algemene Vergadering der KVNRO
's-Hertogenbosch

Nader bericht volgt via uw afdelingssecretaris!

